

tobb etü
SPM

Sosyal Politikalar Uygulama ve Araştırma Merkezi
Center for Social Policy Research

15 Nisan 2013

SANAYİDE GELİŞMELER VE İSTİHDAM EĞİMLERİ

Esra DOĞAN, Misafir Araştırmacı

Hüseyin ZENGİN, Yardımcı Araştırmacı

Yönetici Özeti

TÜİK, Ocak¹ ayı işsizlik oranını %10,6 olarak açıklamıştır. Bu oran, Nisan 2011'den bu yana gözlenen en yüksek işsizlik oranıdır. %10,6'lık genel işsizlik oranı geçen aya göre 0,5, geçen yılın aynı dönemine göre ise 0,4 puanlık artışlara işaret etmektedir. Eylül 2012'ye kadar bir önceki yılın aynı dönemine göre daha düşük seviyelerde seyreden işsizlik oranı, Ocak ayında da bir önceki yılın aynı dönemine ait değer üzerinde gerçekleşmiştir.

Tarım dışı işsizlik oranı ise, %12,9 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran hem geçen aya göre hem de geçen yılın aynı dönemindeki değere göre 0,5 puanlık artışlar anlamına gelmektedir.

İşsizlik

%10,6 olarak açıklanan işsizlik oranı, Nisan 2011'den bu yana gözlenen en yüksek değer olmuştur.

TÜİK verilerine göre Aralık 2012'de %10,1 olan genel işsizlik oranı Ocak ayında; geçen aya göre 0,5, geçen yılın aynı dönemine göre ise 0,4 puanlık artışlarla, %10,6 seviyesinde gerçekleşmiştir.

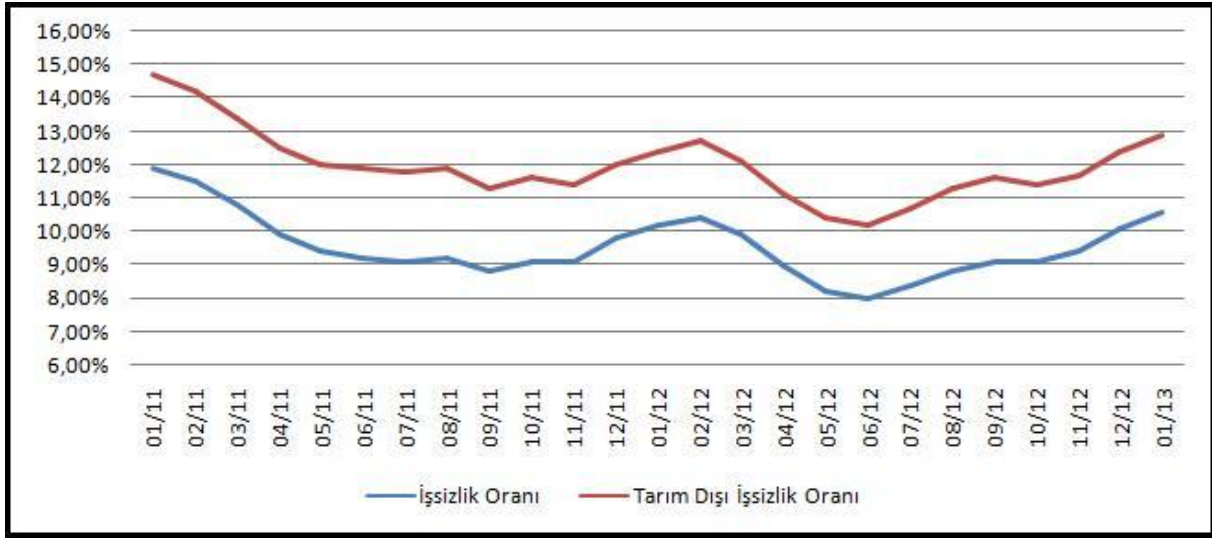
İşgücü, geçen aya göre %0,85 oranında bir daralmayla, 233 bin kişi azalarak, 27 milyon 323 bin kişiye düşmüştür. Bu değişim geçen yılın aynı dönemine göre ise, %4,5 oranında bir genişlemeye işaret etmektedir. Geçen yıla göre gözlenen bu genişlemenin ardında, 2012'de kadınların işgücüne katılımında gözlenen kayda değer artış önemli bir rol oynamaktadır.

İşgücüne katılım toplamda da geçen yılın üzerinde seyretmiştir. İşgücüne katılım oranı (İKO), geçen yılın aynı dönemine göre 1,3 puanlık bir artışla %49,5 seviyesinde gerçekleşmiştir. Ancak, geçen aya göre 0,5 puanlık bir düşüş söz konusudur.

İşgücü ve işgücüne katılımdaki bu değişimler; işsiz sayısında, geçen aya göre 100 bin kişilik bir artışa neden olmuştur. Geçen yılın aynı dönemine göre ise, 226 bin kişilik bir artış meydana gelmiştir.

¹TÜİK tarafından açıklanan işsizlik oranları, "hareketli üçer aylık dönemler" olarak adlandırılan referans dönemi kullanılarak hesaplanmakta ve Kasım, Aralık ve Ocak aylarının kapsandığı zaman dilimi, orta ay adı ile ifade edilmektedir.

Tarım dışı işsizlik oranı ise geçen aya ve geçen yılın aynı dönemine göre 0,5 puanlık artışlarla %12,9 seviyesinde gerçekleşmiştir. Genel işsizlik oranı ve tarım dışı işsizlik oranında gözlenen değişimler Şekil 1'de gösterilmiştir.

Kaynak: TÜİK

Şekil 1: Genel ve Tarım Dışı İşsizlik Oranları

İstihdam

Sanayide istihdam son üç yılın en yüksek değerine ulaşmıştır ancak bu artış, sanayinin toplam istihdamdaki payını arttırmaya yetecek düzeyde değildir.

Ocak ayında sanayideki toplam istihdam 4 milyon 869 bin kişi olarak açıklanmıştır. Sanayideki istihdamda geçen aya göre 13 bin, geçen yılın aynı dönemine göre ise 184 bin kişilik artışlar gözlenmiştir. Ocak ayı itibarıyla sanayide yaratılan istihdam, 24 milyon 433 bin kişilik toplam istihdamın %19,93'ünü oluşturmaktadır. Sanayinin toplam istihdamdaki payı Aralık 2012'de %19,61, geçen yılın aynı döneminde ise %19,96 olarak gerçekleşmiştir.

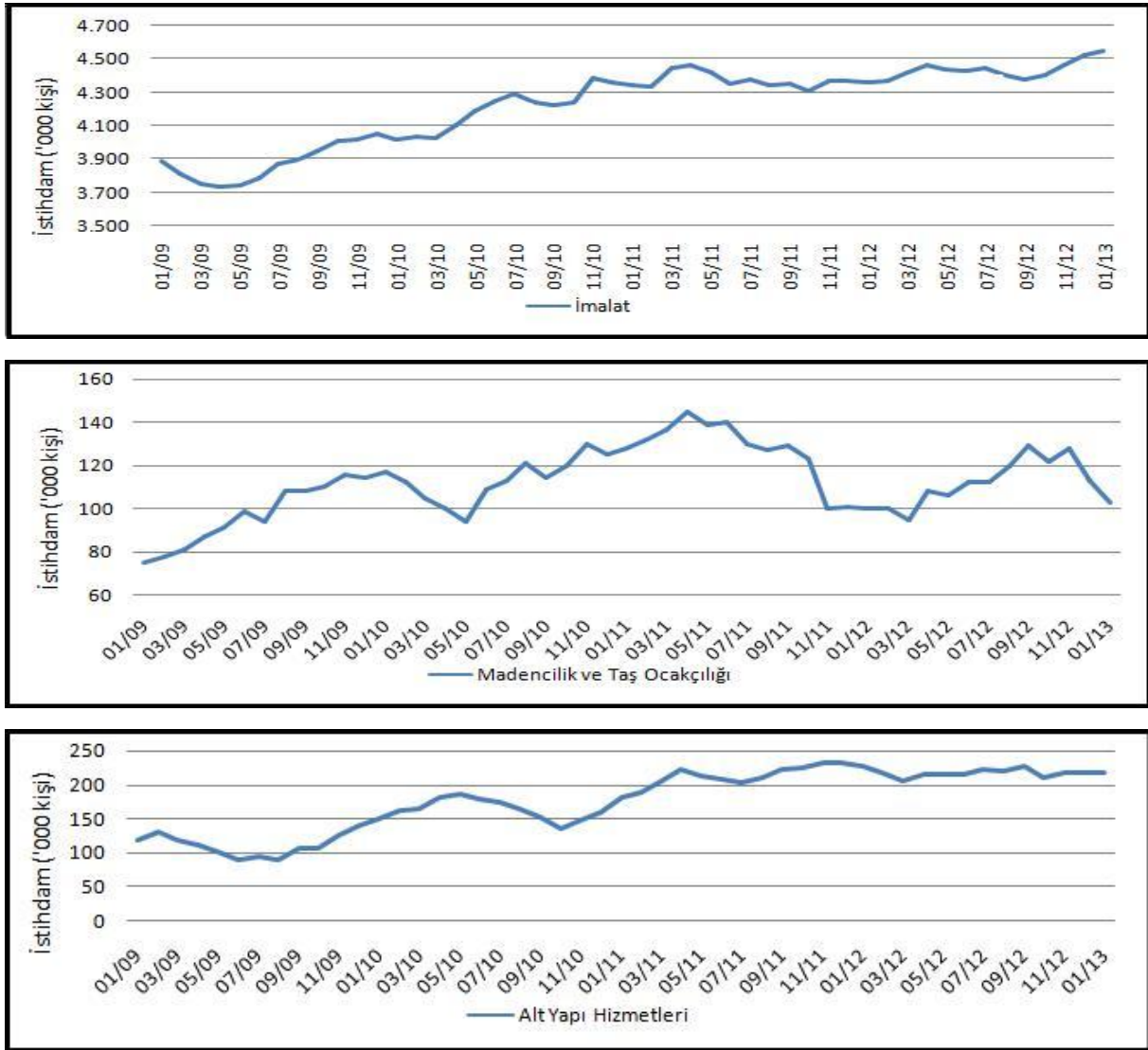
Sanayideki istihdamın alt sektörlerdeki² dağılımı incelendiğinde; imalat sanayiindeki istihdamın bir önceki aya göre, 24 bin kişi artarak, 4 milyon 548 bin kişiye ulaştığı görülmektedir. İmalat sanayiindeki istihdamda geçen yılın aynı dönemine göre ise, 190 bin kişilik önemli bir artış söz konusudur. Bu artış, sanayideki istihdamın toplam istihdam içindeki payını arttırmak için yeterli olmamakla birlikte; işsizlikteki artışı baskılayan en önemli etkidir.

Madencilik ve taş ocakçılığındaki istihdam bir önceki aya göre, 10 bin kişi azalarak, 103 bin kişiye düşmüştür. Geçen yılın aynı dönemine göre ise, 3 bin kişilik bir artış görülmüştür.

Alt yapı hizmetlerindeki istihdam bir önceki aya göre, bin kişi azalarak, 218 bin kişiye düşmüştür. Geçen yılın aynı dönemine göre ise, 9 bin kişilik bir düşüş söz konusudur.

² Sanayideki istihdam; imalat sanayi, madencilik ve taş ocakçılığı ile alt yapı hizmetlerindeki istihdamın toplamını vermektedir.

Şekil 2’de 2009 yılından itibaren sanayi alt sektörlerinde yaratılan istihdam gösterilmiştir.

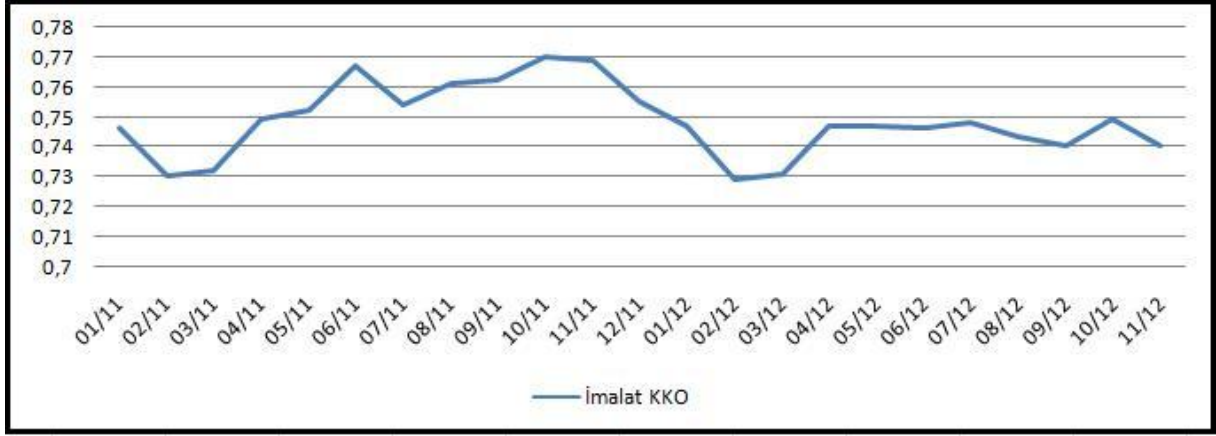
Kaynak: TÜİK

Şekil 2: Sanayi Alt Sektörlerinde İstihdam

İmalat Sanayi

Sanayinin ana itkisi olan imalat sanayiinde faaliyet gösteren firmaların yöneticilerinin TCMB İktisadi Yönelim Anketi'ne verdikleri yanıtlara göre hesaplanan ve yöneticilerin gelecek döneme dair beklentilerini gösteren "İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı" (KKO), sanayi üretiminin (aynı dönemde) nasıl şekillendiği hakkında fikir vermektedir. Çünkü kapasite kullanım oranı ile sanayi üretimi arasında aynı yönde seyreden bir ilişki söz konusudur. Bu ilişki işsizlik oranına da ters yönlü bir ilişki olarak yansımaktadır.

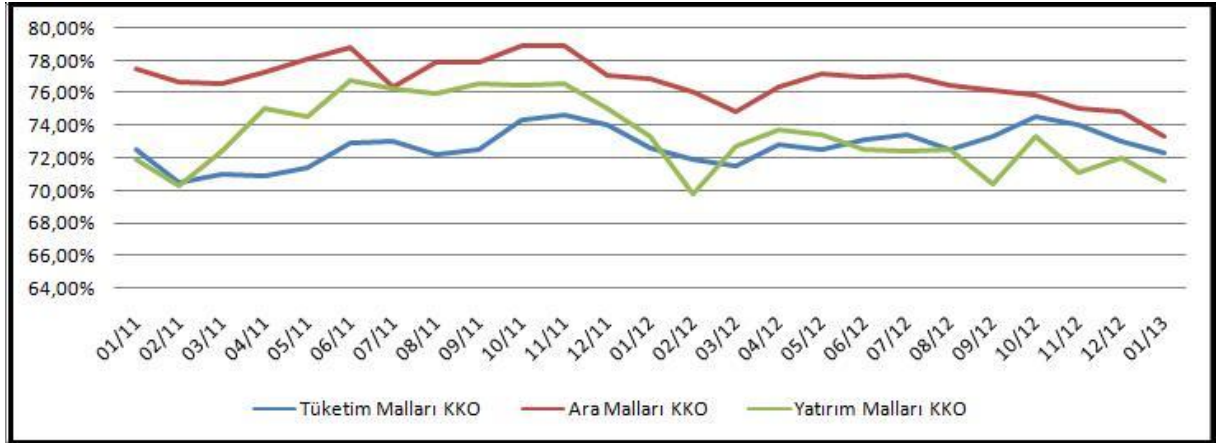
İmalat sanayi kapasite kullanım oranı Ocak ayında, geçen aya göre 1,2 puanlık bir düşüşle %72,4 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu oran, geçen yılın aynı dönemine göre ise 2,3 puanlık bir düşüşe işaret etmektedir. Kapasite kullanım oranları, bir önceki yılın aynı dönemindeki değer ile karşılaştırıldığında; 2012'nin başından bu yana düşüş gözlenmektedir. Bu da, sanayide toparlanmanın henüz gerçekleşmediğini düşündürmektedir.

Kaynak: TCMB

Şekil 3: İmalat Sanayiinde Kapasite Kullanım Oranları

İmalat sanayiinin alt ana dallarını oluşturan tüketim malları, ara malları ve yatırım malları sektörleri için kapasite kullanım oranları, Şekil 4'te gösterilmiştir.

Kaynak: TCMB

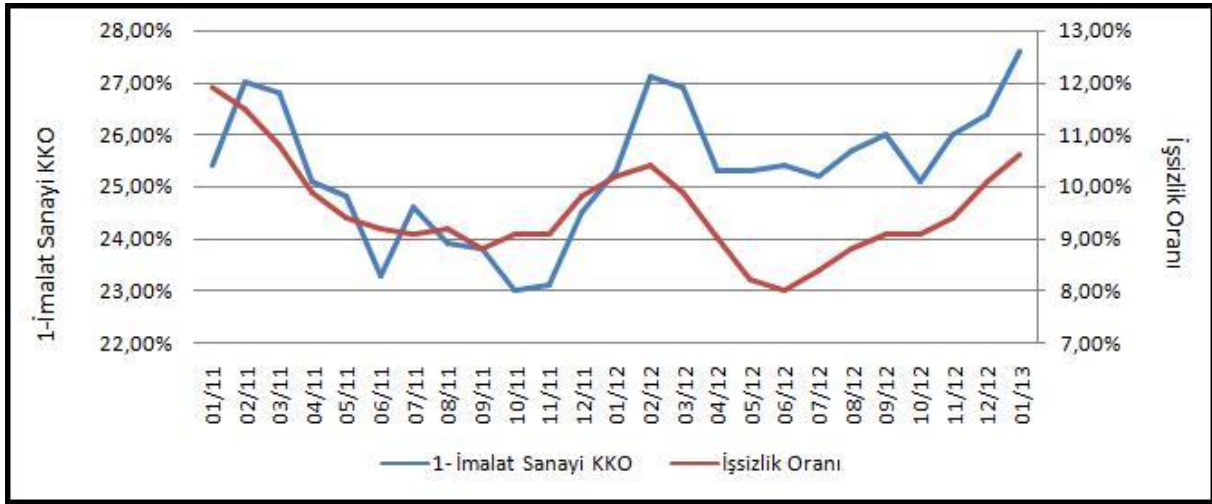
Şekil 4: İmalat Sanayi Alt Sektörlerinde Kapasite Kullanım Oranı

İmalat sanayiinde kapasite kullanım oranındaki düşüş, Ocak ayında da devam etmiştir. Ancak, düşüş hızı azalmıştır. Bir önceki aya göre, imalat sanayiinin tüm alt sektörlerinde kapasite kullanım oranlarında düşüş gözlenmiştir. Yine bir önceki aya göre imalat sanayiinin ana-alt sektörlerindeki değişim; tüketim mallarında 0,8 puanlık, ara mallarında 1,5 puanlık, yatırım mallarında ise 1,4 puanlık düşüşler şeklinde gerçekleşmiştir. Değişimler, bir önceki yılın aynı dönemine göre ise; tüketim mallarında 0,4, ara mallarında 3,6 ve yatırım mallarında 2,7 puanlık düşüşler olarak gerçekleşmiştir. Bir önceki yıla göre değişimler tüm alt sektörler için incelendiğinde, dayanıksız tüketim mallarındaki 0,3 puanlık artış dışında, tüm alt sektörlerde düşüş görülmektedir.

Sonuç

Sanayide önümüzdeki dönemlerde sınırlı bir toparlanma görülebilir ancak, henüz belirgin bir iyileşme söz konusu değildir.

Kapasite kullanım oranı, ekonomideki kaynakların tam istihdamına ne kadar yaklaşıldığını ve potansiyelin ne kadarının kullanıldığını göstermektedir. Tam kapasiteye olan uzaklık ile işsizlik arasında gözle görülen ve kayda değer bir ilişki vardır. İmalat sektöründeki bu ilişki Şekil 5'te verilmiştir ve iki değer arasındaki paralellik şekilde de görülmektedir.

Kaynak: TÜİK ve TCMB

Şekil 5: İmalat Sanayinde Kapasite Kullanım Oranı ile İşsizlik Oranı Arasındaki İlişki

Bir önceki yılın aynı dönemine göre istihdamda 958 bin kişilik bir artış görülmüştür. Ancak, bu artış işgücündeki 1 milyon 184 bin kişilik artışı karşılayamamıştır. Buna ek olarak, yine bir önceki yılın aynı dönemine göre, işgücüne katılımda 1,3 puanlık bir artış söz konusudur. Sonuç olarak bu değişimler, bir önceki yılın aynı dönemine göre, işsiz sayısına 226 bin kişilik bir artış olarak yansımış ve işsizlik oranında, bir önceki bültende belirttiğimiz kaygılara paralel olarak, 0,4 puanlık bir artış meydana getirmiştir.

İmalat sanayi kapasite kullanım oranında ise, bir önceki yılın aynı dönemine göre 2,3 ve bir önceki aya göre 1,2 puanlık düşüşler gözlenmektedir. Bu da, imalat sanayiinde belirgin bir toparlanmanın henüz görülmediğini düşündürmektedir. Ancak sanayi özelinde istihdam açısından olumlu gelişmeler söz konusudur. Kapasite kullanım oranlarındaki düşüğe rağmen; sanayideki istihdamda bir önceki yılın aynı dönemine göre 184 bin, bir önceki aya göre ise 13 bin kişilik artışlar görülmüştür. Bu artışlar, sanayinin toplam istihdamdaki payında bir artış yaratamamış olsa da; genel işsizlik oranındaki artışı baskılamıştır.

İstihdamın sektörlere göre dağılımı incelendiğinde ise; bir önceki yılın aynı dönemine göre, sanayinin toplam istihdamdaki payında gözlenen düşüşün 0,03 puanla sınırlı kaldığı görülmektedir. Bu karşılaştırma, Aralık ayı için yapıldığında ise 0,3 puanlık bir düşüğe işaret etmektedir. İnşaatın toplam istihdamdaki payı ise, bir önceki yılın aynı dönemine göre, 0,2 puanlık bir artışla %6,3'e ulaşmıştır. Ancak bu karşılaştırma, Aralık dönemi için 0,3 puanlık bir artışa işaret etmektedir. Hizmetlerin

istihdamdaki payı, 0,5 puanlık artışla %51,4'e ulaşmıştır. Aynı karşılaştırma bir önceki ayda ise 0,7 puanlık bir artışı göstermektedir. Son olarak tarım için yapılan bu karşılaştırma, bir önceki ayda 0,1 puanlık bir düşüşe işaret ederken; Ocak ayında 0,7 puanlık bir düşüş gözlenmektedir³.

Sonuç olarak; kapasite kullanım oranındaki düşüş devam etmektedir ancak, düşüş hızı azalmıştır. Buna ek olarak, sanayideki istihdam artışı ve sanayinin istihdamdaki payına ilişkin gözlenen ılımlı iyileşmeler; önümüzdeki dönemlerde sanayide sınırlı bir toparlanmaya işaret edebilir. Ancak, henüz belirgin bir iyileşmenin gerçekleşmediğinin altını çizmekte fayda görülmektedir. Buna paralel olarak benzer bir sınırlı iyileşme, büyüme için de geçerli olabilir.

³ Bu bölümde Ocak ayı için yapılan karşılaştırmalar, Ocak 2013 ve Ocak 2012 değerleri arasında yapılan karşılaştırmayı; bir önceki dönem için yapılan karşılaştırmalar ise, Aralık 2012 ile Aralık 2011 değerleri arasındaki karşılaştırmayı belirtmektedir.